

Lesbrief

Leuk dat jullie het online lesmateriaal gaan gebruiken! Dit lesmateriaal bestaat uit drie lessen:

- In **Dilemmagame Keuzestrijd** kruipen je leerlingen/studenten in de huid van iemand in Syrië en leren ze meer over de recente geschiedenis en de keuzes waar veel Syrische burgers voor kwamen te staan in de oorlog.
- Tijdens de **Online Ontmoetingen** leren je leerlingen/studenten een Syriër die nu in Nederland woont kennen.
- Tijdens het **Nagesprek** reflecteer je met de klas op de eerste twee lessen (of één van de lessen).

Tijd

Elke les duurt één lesuur. Je kunt de lessen direct achter elkaar geven of verspreid over meerdere dagen/weken. Als je leerlingen snel zijn, dan heb je genoeg aan een blokkuur voor alle drie de lessen.

De meest volledige ervaring krijgen je leerlingen/studenten als je alle drie de lessen aanbiedt. Maar je kunt er ook voor kiezen om alléén de dilemmagame Keuzestrijd of alléén de Online Ontmoetingen te doen (in combinatie met een nagesprek daarover).

Benodigdheden:

Dit leerlingenpakket is zowel in de klas als voor onderwijs op afstand te gebruiken (met uitzondering van het Nagesprek, wij raden aan dat alleen fysiek in de klas te doen).

- Tablet of computer met internet voor iedere leerling
- Koptelefoon voor iedere leerling
- Werkbladen voor iedere leerling, uitgeprint of digitaal in te vullen (als bijlage onderaan deze lesbrief)
- Een digibord of digitale mogelijkheid om te communiceren zoals Teams of ZOOM.

Dilemmagame Keuzestrijd

Tijd: één lesuur, waarvan 30 min. voor de dilemmagame en 15 min. voor het invullen van het werkblad.

Benodigdheden:

- Tablet of computer met internet voor iedere leerling
- Koptelefoon voor iedere leerling
- Uitgeprint/digitaal werkblad voor iedere leerling (als bijlage onderaan deze lesbrief)

URL

De dilemmagame is te vinden op www.keuzestrijd.nl

Rol van de docent:

In deze les heb jij vooral een faciliterende rol.

Iedere leerling doorloopt de game individueel.

Als leerlingen klaar zijn met de game, kunnen ze de vragen op het werkblad beantwoorden. Sommige vragen beantwoorden leerlingen individueel, andere vragen dienen ze eerst in tweetallen te bespreken alvorens hun antwoord op te schrijven. Indien je onderwijs op afstand geeft, kunnen leerlingen die laatste vragen ook individueel beantwoorden of elkaar digitaal opzoeken. Als ze klaar zijn kan je de werkbladen innemen en tijdens het Nagesprek (de laatste afsluitende les) weer uitdelen. In het geval van onderwijs op afstand kan je leerlingen vragen hun digitaal ingevulde werkbladen naar jou te mailen.

Het klassikaal nabespreken van de game kan je doen in het Nagesprek, een aparte les.

Let op: het is belangrijk dat je de dilemmagame Keuzestrijd neerzet als een realistisch spel; het gaat over een écht conflict en waargebeurde verhalen. Geef de leerlingen **niet** het gevoel dat ze een “spelletje” gaan spelen.

Online Ontmoetingen

Tijd: één lesuur, waarvan 20 min. voor het doorlopen van één van de verhalen en 25 min. voor het invullen van het werkblad. (Mochten ze eerder klaar zijn, dan kunnen ze aan een tweede verhaal beginnen.)

Benodigdheden:

- Smartphone, tablet of computer met internet voor iedere leerling
- Koptelefoon voor iedere leerling
- Uitgeprint/digitaal werkblad voor iedere leerling (als bijlage onderaan deze lesbrief)

URL

De Online Ontmoetingen zijn te vinden op <https://online.verhaalvanmijnvlucht.nl/>

Rol van de docent:

In deze les heb jij vooral een faciliterende rol.

Iedere leerling doorloopt de ontmoeting individueel.

Als leerlingen klaar zijn met de game, kunnen ze de vragen op het werkblad beantwoorden. Sommige vragen beantwoorden leerlingen individueel, andere vragen dienen ze eerst in tweetallen te bespreken alvorens hun antwoord op te schrijven. Indien je onderwijs op afstand geeft, kunnen leerlingen die laatste vragen ook individueel beantwoorden of elkaar digitaal opzoeken. Als ze klaar zijn kan je de werkbladen innemen en tijdens het Nagesprek (de laatste afsluitende les) weer uitdelen. In het geval van onderwijs op afstand kan je leerlingen vragen hun digitaal ingevulde werkbladen naar jou te mailen.

Het klassikaal nabespreken van de game kan je doen in het Nagesprek, een aparte les.

Nagesprek

Tijd: één lesuur, het kan korter als je niet alle werkvormen gebruikt

Benodigdheden:

- de ingevulde werkbladen
- een digibord

Rol van de docent: jij bent de gespreksfacilitator. Jij zorgt dat er een veilig omgeving is waarin elke leerling kan delen wat hij of zij heeft geleerd.

Opstelling van de klas: zorg dat iedereen elkaar kan zien door in een halve kring te gaan zitten

Als onderwijs op afstand: bekijk hoe je onderstaande werkvormen zo in kunt zetten dat ze als online les geschikt zijn. Werk bijvoorbeeld met break-out rooms, hand opsteken of niet om stelling in te nemen, etc.

Tip:

Voordat je begint met het nagesprek is het goed om afspraken te maken over hoe je met elkaar om wilt gaan. Tijdens het nagesprek worden gevoelige onderwerpen besproken. Spreek bijvoorbeeld af dat je iedereen uit laat praten, dat je je hand moet opsteken als je wilt reageren en dat we iedere mening respecteren.

Tip:

Gebruik de werkvormen en gesprekstechnieken uit onze docententraining 'omgaan met wij-zij denken in de klas' tijdens het nagesprek (klik [hier](#) voor meer info). In deze training bespreken en oefenen we werkvormen en gesprekstechnieken met behulp van een trainingsacteur. We bespreken onder andere de gesprekstechnieken 'Begrenzen & Uitnodigen' en 'Het Polarisatiemodel'. Handleidingen hiervoor vind je onderaan deze lesbrief. Wil je bij ons een training volgen, individueel of met collega's? Neem dan contact op met info@criticalmass.nl.

Stap 1. Reacties van leerlingen (15 min)

Na de dilemmagame Keuzestrijd en de Online Ontmoetingen hebben leerlingen hun werkbladen ingevuld. Daarop werden onder andere deze vragen gesteld:

Dilemmagame Keuzestrijd:

- Welke overeenkomsten heb jij met jouw personage?
- Wat vind je de moeilijkste keuze die jouw personage moest maken? Waarom?
- Wat vind je het meest indrukwekkend dat jouw personage heeft meegemaakt? Waarom?

Online Ontmoetingen:

- Wat vond je het meest indrukwekkend aan het verhaal?
- Wat hebben jij en Abdelilah, Diana of Maher met elkaar gemeen? Denk aan een hobby, iets dat je leuk of lekker vindt, of iets dat jullie beiden hebben meegemaakt.

Vraag hen hun antwoorden op één van deze vragen op het bord te schrijven. Bekijk daarna samen wat er opvalt. Komen dezelfde meningen naar voren of juist heel verschillende meningen?

Stap 2: Stellingen (20 min)

Stellingen is een werkvorm waarin leerlingen een positie in de ruimte nemen. Het doel is dat leerlingen een mening vormen en onderbouwen.

Hieronder staan drie stellingen. Lees de eerste stelling op en laat de leerlingen zich verplaatsen door het klaslokaal. Links staan alle leerlingen die “voor” de stelling zijn, rechts alle leerlingen die “tegen” zijn. Vraag vervolgens aan een enkeling waarom ze zijn gaan staan waar ze staan en laat de rest daarop reageren. Probeer zoveel mogelijk verschillende meningen te horen. Leerlingen hoeven het niet eens te zijn en hoeven elkaar niet te overtuigen. Als je denkt dat iedereen zijn of haar zegje heeft gedaan, ga dan verder met de volgende stelling.

Stellingen

- 1: “Ik was verrast door wat ik heb geleerd over mensen met een vluchtverleden”
- 2: “Ik heb gemerkt dat ik en mensen met een vluchtverleden overeenkomsten hebben.”
- 3: “Ik heb meer begrip gekregen voor mensen met een vluchtverleden”

Stap 3: Carrousel (15 min)

Carrousel is een werkvorm waarbij leerlingen in twee kringen staan. Het doel van de werkvorm is leerlingen in wisselende tweetallen hun mening uit te laten spreken en te reflecteren op wat ze hebben ervaren.

Vorm

Zorg dat de leerlingen zich verdelen over een binnen- en buitenkring. De leerlingen krijgen de

opdracht om aan de hand van vragen hun indrukken van dit project te bespreken met degene die ze tegenover zich hebben. Er zijn drie vragen (zie hieronder), na elke vraag draaien de leerlingen van de binnenkring door. In totaal zal iedereen drie verschillende gesprekspartners tegenover zich krijgen, jullie doen dus drie rondes van het carrousel, met alle drie de rondes een andere vraag. Besteed niet meer dan drie minuten aan elke vraag.

Vragen

- 1: “Heb je dit project thuis besproken met je familie of vrienden? Wat heb je gezegd? Hoe heeft je familie/ hebben je vrienden gereageerd?”
- 2: “Heeft het project invloed gehad op jou? Op welke manier?”
- 3: “Vond je het fijn dat je dit project op school hebt gehad? Waarom wel/niet?”

KEUZE- STRIJD

DILEMMAGAME OVER
DORLOG, VLUCHTEN
EN VRIJHEID

1970

Dictatuur

Hafiz al-Assad pleegt een staatsgreep en neemt de macht over in Syrië. Vanaf dan leven de Syriërs in een dictatuur. Je kunt niet zomaar zeggen wat je denkt en Assad heeft alle touwtjes in handen.

2000

Bashar al-Assad

Na de dood van Hafiz wordt zijn zoon, Bashar, president. Hij regeert met harde hand. De regering van Assad wordt ook wel het regime genoemd.

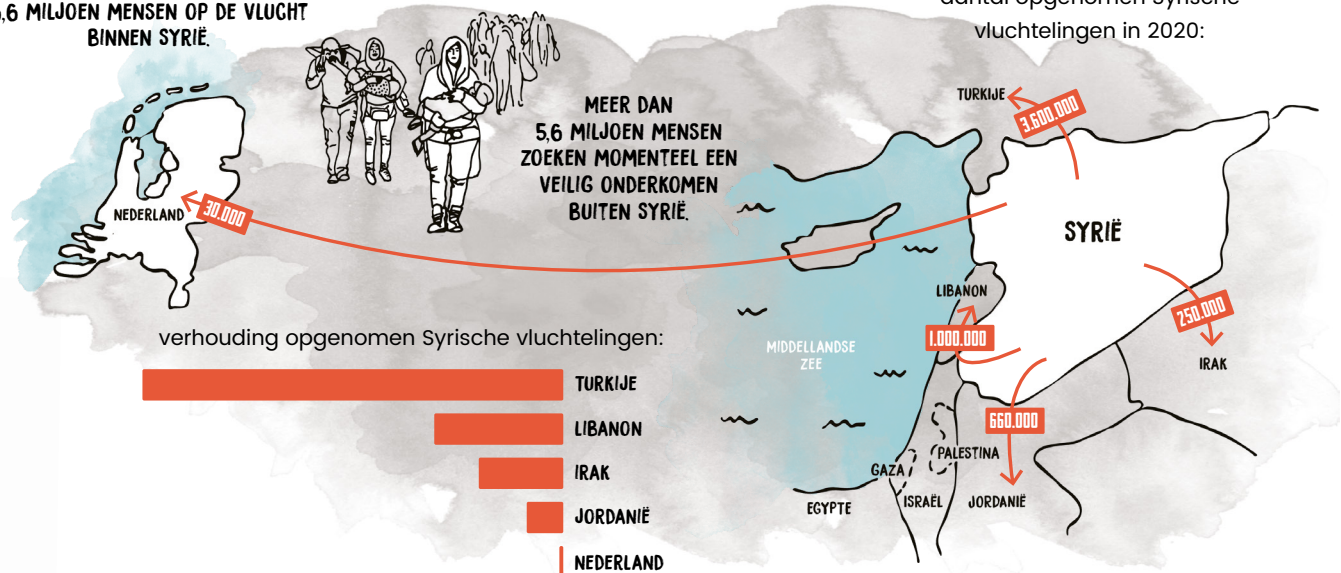
2011

Vreedzame protesten

"Het volk wil de val van het regime". Deze leus roepen de demonstranten tijdens de vreedzame protesten. Assad probeert de protesten uit alle macht in bedwang te houden en gebruikt steeds meer geweld.

OP DIT MOMENT ZIJN ER ONGEVEER
6,6 MILJOEN MENSEN OP DE VLUCHT
BINNEN SYRIË.

2014

Opkomst IS

Islamitische Staat (IS) roept hun kalifaat uit in het oosten van Syrië en het westen van Irak.

Andere landen

Andere landen en groepen mengen zich in het conflict. Hierdoor wordt de situatie in Syrië steeds complexer.

2012

Vrije Syrische Leger

Steeds meer burgers en militairen komen in opstand. Een deel van deze oppositie pakt de wapens op en verenigt zich in het Vrije Syrische leger.

2016

Turkije-deal

De EU sluit een deal met Turkije. Ze spreken af dat Turkije vluchtelingen tegenhoudt die naar Europa willen reizen.

MENSENSMOKKELAARS

Steeds meer landen sluiten hun grenzen voor Syriërs. Om illegaal de grenzen over te kunnen steken, schakelen Syriërs mensensmokkelaars in. Zij vragen veel geld voor slechte en onzekere diensten.

Beantwoord deze vragen na het spelen
van de dilemmagame Keuzestrijd.

1 Kruis jouw personage aan:

JOUW NAAM:

														
George	Nada	Amjad	Salwa	Kasem	Mona	Samira	Mohammed	Hevien	Ahmad	Lara	Fadi	Maysaa	Khaled	Ali
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

ALLEEN:

2

Welke overeenkomsten heb jij met jouw personage?

.....

.....

.....

3

Welke keuzes moest jouw personage maken?

.....

.....

.....

.....

4

Wat vind je de moeilijkste keuze die jouw personage moest maken? Waarom?

.....

.....

.....

5

Wat vind je het meest indrukwekkend dat jouw personage heeft meegemaakt? Waarom?

.....

.....

.....

.....

SAMEN:

6

Bespreek jouw antwoorden met degene die naast je zit.

7

Wat vinden jullie samen het meest verrassend aan de verhalen die jullie hebben gehoord. Waarom?

.....

.....

.....

.....

.....

ALLEEN:

8

Kijk naar de cijfers op de eerste pagina. Wat valt je op aan het aantal vluchtelingen?

9

Het aantal vluchtelingen dat Nederland opvangt is veel lager dan het aantal vluchtelingen dat andere landen (in de regio) opvangen. Had je dit verwacht? Waarom wel/niet?

10

We hebben nu gekeken naar Syrië. Vanuit welke andere landen vluchten mensen voor oorlog en geweld? Zoek eventueel op.

11

Wat zijn andere redenen voor mensen om te vluchten? Noem er drie.

SAMEN:

12

Bespreek jouw antwoorden met degene die naast je zit.

13

Stel dat jullie en jullie families moeten vluchten. Wie of wat zouden jullie het meeste missen?

Wat zou je willen vragen aan iemand die heeft moeten vluchten? Ga naar online.verhaalvanmijnvlucht.nl en kijk of je vraag ertussen staat.

www.verhaalvanmijnvlucht.nl

Dit werkblad is van:

Beantwoord de vragen hieronder als je aan het eind bent gekomen van het verhaal van Abdelilah, Diana of Maher:

1

Wiens verhaal heb je gehoord?

Abdelilah

Diana

Maher

☐

☐

☐

3

Wat hebben jij en Abdelilah, Diana of Maher met elkaar gemeen? Denk aan een hobby, iets dat je leuk of lekker vindt, of iets dat jullie beiden hebben meegemaakt.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2

Wat vond je het meest indrukwekkend aan het verhaal?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Bespreek de vragen hieronder samen met je buurman/buurvrouw en schrijf daarna je eigen antwoord op:

4

Stel dat jij uit Nederland zou moeten vluchten. Wat zou je dan het meest gaan missen?

6

Op welke manier probeerde Abdelilah, Diana of Maher een nieuw leven op te bouwen in Nederland? Hoe was dat voor hem/haar?

7

Wat zou jij kunnen doen voor mensen die gevlucht zijn?

5

Heb je zelf wel eens ervaren dat je ergens opnieuw moest beginnen? Denk aan de brugklas, een sportvereniging of verhuizing. Hoe was dat voor je?

In dit project ontmoet je iemand die wel uit Syrië móest vluchten. Maar er zijn nog heel veel mensen in Syrië die niet weg kunnen. Veel van hen proberen aan vrede te werken. Ondanks het geweld waar ze dagelijks mee te maken hebben. Tegen de stroom in geloven zij in de idealen van vrijheid, vrede en waardigheid. Om dat te kunnen blijven doen, hebben zij jouw hulp nodig! Help mee en geef je op voor de Action Alert van PAX. We sturen je een mail wanneer die vredesactivisten onze hulp hard nodig hebben. Schrijf je in via www.paxvoorvrede.nl/action-alert

HELP MEE!

HANDLEIDING BEGRENZEN EN UITNODIGEN © LEON MEIJS

Wat houdt het in?

Wanneer een leerling iets roept wat niet door de beugel kan en jij merkt dat jij of iemand anders door negatieve emoties overmand wordt, is het belangrijk om je rol van bespreekbaar maker te pakken. Hoe doe je dat effectief zonder je relatie met deze leerling te verliezen en toch zoveel mogelijk neutraal en objectief te blijven?

Leon Meijs heeft een methodiek bedacht waarbij je in plaats van alleen te begrenzen en te straffen geadviseerd wordt om bij een extreme opmerking de leerlingen te wijzen op het effect van een soortgelijke opmerking op anderen. Tegelijkertijd laat je de deur wagenwijd open voor een betekenisvol gesprek met deze leerling en met je andere leerlingen.

Hoe?

Stel, een leerling roept 'Alle Nederlandse vrouwen zijn hoeren'. Je kunt uit drie handelingswijzen kiezen:

1. Je zegt dat je zo'n opmerking niet vindt kunnen en je stuurt hem/haar de klas uit
2. Je besteedt geen aandacht aan de opmerking en gaat door met de les/discussie
3. (**Begrenzen**) Je zegt dat een dergelijke opmerking jou raakt, omdat je zelf een vrouw bent en je jezelf geen hoer vindt maar (**Uitnodigen**) dat je wel benieuwd bent naar waarom hij/zij dat vindt. Hoe kom je aan deze mening?

Als je voor handelingswijze 3 kiest:

- 3b. (**Delen**) verspreid je daarna wat hij/zij vindt in de rest van de klas. Zijn er andere mensen die dezelfde mening delen? Zijn er mensen die heel wat anders denken? En zo ga je door met open vragen stellen. Je vat samen en je verspreidt de meningen rond. Zelf mag je zeggen wat jij ervan vindt. Dat je er niet mee eens bent omdat het generaliserend is, maar dat je je ook soms zorgen maakt overJe stelt je kwetsbaar op.
- 3c. daarna zou je aan de klas kunnen vragen of we vinden dat we zo met elkaar willen omgaan: door te schelden, meningen over anderen te poneren die kwetsend kunnen zijn, te generaliseren etc..

Wanneer in te zetten?

Bij iedere opmerking die een grens overschrijdt en die anderen zou kunnen kwetsen.

Wanneer het in de klas snel gaat en verschillende opmerkingen door elkaar heen worden geroepen, kun je de hele klas aanspreken en begrenzen. De opmerkingen die de boventoon voeren kun je herhalen en vragen waar ze op gebaseerd zijn. Je vraagt aan de hele klas of er andere meningen zijn hierover. Je geeft betekenisvolle aandacht aan de roepers maar je staat niet al te lang stil bij ze. Je verlegt de aandacht naar de hele klas, en nodigt andere leerlingen uit om te reageren en om een ander geluid te laten horen.

Het is een misvatting om veel te weten over een bepaald onderwerp. In deze diverse samenleving is het onmogelijk om overal kennis over te hebben. Met diversiteit komen ook verschillende waarheden aan het woord. Iedereen vindt dat zijn waarheid de waarheid is, maar gek genoeg hebben we geen monopolie op de waarheid. In deze diverse samenleving is het dus juist de kunst om respectvol te discussiëren (*agree to disagree*) en ervan bewust te zijn dat 'de waarheid' niet bestaat.

Voorbeelden toverzinnen en -vragen

Begrenzen

- › Ik hoor jou schelden op vluchtelingen en Nederlandse Marokkanen, dat vind ik kwetsend en niet acceptabel.
- › Het doet me pijn om jou zo over een medeleerling te horen praten. Dat kan zo niet en dat accepteer ik niet...
- › Voordat we verder gaan, ik accepteer niet dat jij deze woorden gebruikt, dus formuleer je zin anders.
- › Je bent blijkbaar boos. Deze woorden zijn kwetsend en haatzaaiend en ze mogen niet van de wet en ook niet van mij.

Uitnodigen

- › ...wel wil ik graag met je in gesprek om..
- › ...ik ben wel heel benieuwd om van jou te horen waarom jij vindt dat dat wel kan.
- › ...en ik wil graag weten waar je zorg zit...

Delen

- › Wie vindt dit ook...?
- › Wie deelt deze mening...?
- › Wie is er deels hiermee eens...?
- › Wie vindt iets anders...?

Veel succes!

Zwart-wit denken is mensen eigen. We denken in tegenstellingen. Man versus vrouw, vreemd tegenover eigen, christen versus moslim, jong tegenover oud, Amsterdam tegenover Rotterdam, autochtoon versus allochtoon. **Polarisaties werken in op de identiteit van mensen.**

Dat hoort er bij – *it's natural* – maar het kan ook extreme (gewelddadige) vormen aannemen. Dan hebben we inzichten nodig, goede antwoorden en een polarisatiestrategie.

Om polarisatiedynamiek te kunnen doorgronden is het van belang om te werken vanuit kennis over:

- › drie basiswetten
- › vijf rollen
- › vier game changers

Drie Basiswetten

- › **Polarisaties zijn gedachtenconstructies** – We denken op basis van indelingen en tegenstellingen, die alleen geldig zijn als we ze belangrijk maken. Wij-zij denken zit 'tussen de oren'.
- › **Polarisatie heeft brandstof nodig** – Polarisaties bestaan alleen als we ze zelf voeden. De voeding of brandstof voor polarisatie komt van uitspraken over de identiteit van de tegenpolen.
- › **Polarisatie is een gevoelsdynamiek** – Praten over de identiteit van de ander – vaak met de nodige retoriek – is voor een deel rationeel, voor een groter deel irrationeel. Dit zorgt voor onmacht. De dynamiek is niet beheersbaar.

Vijf rollen

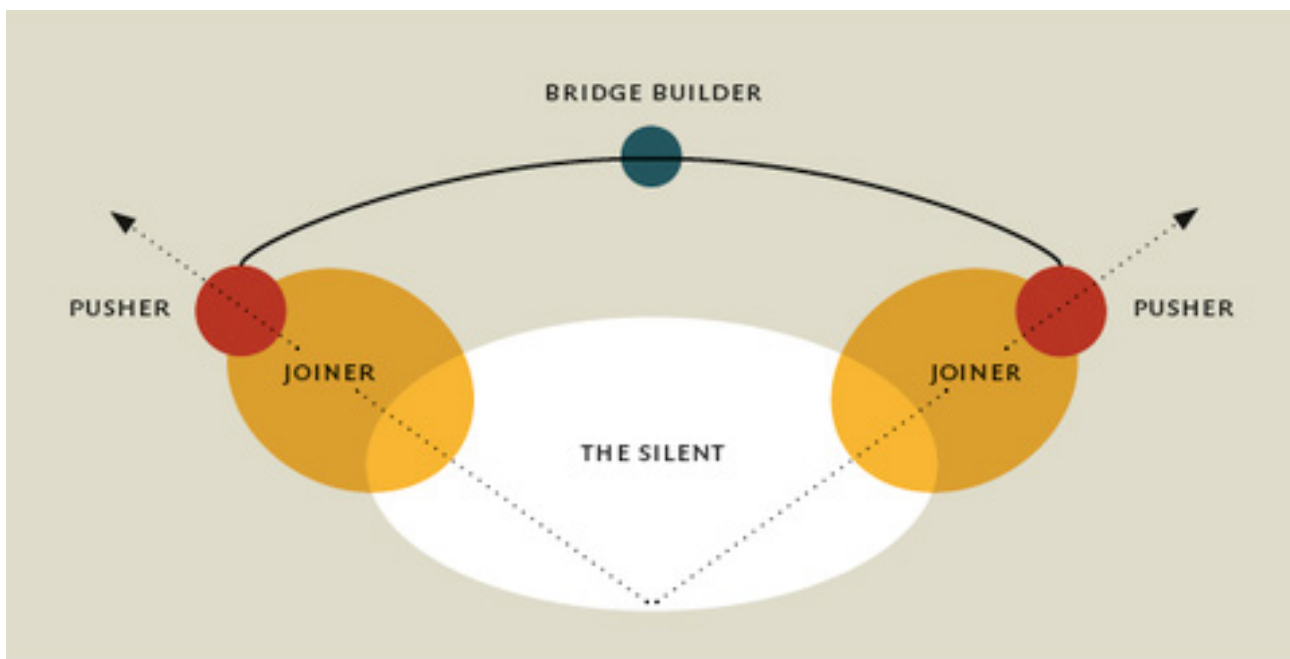
In een polarisatie is een beperkt aantal rollen te onderscheiden.

- › **Pusher** – Iedereen herkent de pusher, de persoon die op één van de polen acteert. Deze pusher levert brandstof voor de polarisatie.
- › **Joiner** – Doet mee met de pusher, maar altijd minder extreem.
- › **The Silent** – Staan in het midden, neutraal, onverschillig of genuanceerd.
- › **Bridgebuilder** – Stelt zich boven de partijen op. Soms effectief, maar soms maakt de bruggenbouwer het met de beste bedoelingen alleen maar erger.
- › **Scapegoat** – De zondebok moet het bij een extreme polarisatie ontgelden.

Game Changers

Een polarisatiestrategie zet je op langs ijkpunten; game changers.

- › Verander de **doelgroep**, investeer in en focus op het midden in plaats van de polen.
- › Verander het **onderwerp**, van de tegenstelling in identiteiten – naar een vraagstuk van het midden.
- › Verander van **positie**, van de bruggenbouwer boven de partijen naar het midden (*betrokken en bemiddelend*).
- › Verander de **toon**, moraliseer niet, ga niet in op de schuldvraag.

©BartBrandsma

www.polarisatie.nl

Veel succes!